

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора
філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Олександра Дриголь, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році Дніпровський національний університет імені Олеся за спеціальністю 081 Право, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від «24» листопада 2023 року № 1388с у складі:

Голова разової ради - Євгенія Кобрусєва, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Рецензенти - Ірина Патерило, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Олена Лахова, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Офіційні опоненти - Валерій Колпаков, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету;

Євген Легеза, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів, ННІ права та міжнародно-правових відносин.

На засіданні «12» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Олександрі Дриголь на підставі публічного захисту дисертації «Державна політика щодо боротьби з корупцією у сфері вищої освіти» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро.

Науковий керівник – Ольга Соколенко, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Здобувачка має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті – у наукових фахових виданнях України категорії «Б», 11 - тез доповідей міжнародних наукових конференцій, розділ монографії, зокрема:

1. Дриголь О.О. Корупційні ризики вищої освіти в освітній діяльності. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2023. № 2. С. 96-101. DOI: <https://doi.org/10.32782/39221476>
2. Дриголь О.О. Причини виникнення та шляхи подолання корупції у сфері вищої освіти. Право та державне управління. 2022. № 2. С. 355-361 DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.2.51>
3. Дриголь О.О. Боротьба з корупцією у закладах вищої освіти в Україні під час війни. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 2. С. 709-713 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/171>
4. Дриголь О.О. “Сучасний стан юридичної науки в Україні”// Матеріали X Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (29-30 листопада 2018 року) / За заг. ред. М.В. Полякова та О. Л. Соколенко. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара – м. Дніпро, 2018. – С. 104-105
5. Дриголь О.О. “Перспективи розвитку юридичної науки в Україні: інтеграція до ЄС” // Матеріали X Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (29-30 листопада 2018 року) / За заг. ред. М.В. Полякова та О. Л. Соколенко. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара – м. Дніпро, 2018. – С. 105-106
6. Дриголь О.О. “Конфлікт інтересів в сфері освіти”// Challenges in science of nowadays, м. Вашингтон, США, 2020 р. С. 199-203.
7. Дриголь О.О. “Правові аспекти управління в сфері освіти”// Матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» 9-10 жовтня 2020 р. м. Дніпро, Україна. С. 85-86
8. Дриголь О.О. “Управління міграцією та імміграційний контроль”// Колективна монографія “Глобалізація і суспільство: національний, міжнародний та зарубіжний виміри”/ за заг. ред. д-ра юрид. Наук Т.В. Корнякової, д-ра юрид. наук Н.С. Юзікової. Дніпро: ЛПРА, 2021.- С.136-159
9. Дриголь О.О. “Особливості реформування юридичної освіти в Україні на сучасному етапі”// Матеріали XIII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та

молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» (8-9 жовтня 2021 року) / За заг. Ред. С.І. Оковитий та О.Л. Соколенко. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара – м. Дніпро, 2021 – С. 93-95

10. Дриголь О.О. “Реформування державного управління освітою в Україні”// Матеріали ІVX міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права» 7-8 жовтня 2022 р. м. Дніпро, Україна. С. 57-59

11. Дриголь О.О. “Зарубіжний досвід реформування публічного управління вищою освітою”// Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених “Шевченківська весна — 2022: Публічне управління та державна служба” (Київ, 19 квітня 2022 року) / За заг. Ред. Л.Г. Комахи, О.М. Андрєєвої — м. Київ, 2022. - с. 13-15.

12. Дриголь О.О. “Розвиток публічного управління освітою в незалежній Україні”// Незалежність України: сучасна доктрина і практика публічного управління : матеріали міжнар. круглого столу до Дня Незалежності України (Київ, 22 серп. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. 272 с., с. 229-231.

13. Дриголь О.О. “Особливості у сфері вищої освіти у ЗВО щодо дистанційного навчання в умовах воєнного стану”// Вітчизняний парламентаризм: сучасні виміри Гідності та Свободи українського народу : матеріали щоріч. Всеукр. круглого столу (Київ, 23 листоп. 2022 р.) : / за ред. Л. Г. Комахи, В. А. Гошовської. Київ : Навч.-наук. ін-т публ. упр. та держ. служби Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка, 2022. 152 с , с. 51-53

14. Дриголь О.О. “Боротьба з організованою злочинністю: визначення ризиків в умовах воєнного стану”// Актуальні проблеми протидії злочинності та корупції: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 17 лютого 2023 р.). Харків: Юрайт, 2023. 379 с., с. 65-68

15. Дриголь О.О. “Шляхи вдосконалення боротьби з корупцією у сфері вищої освіти в Україні”// Національна парадигма правового розвитку сучасної України: збірник тез Всеукраїнського науково-практичного юридичного форуму (Дніпро, 18 травня 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. 328 с , с. 83-87

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Кобрусєва Є.А., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного і кримінального права, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Зауважень немає.

Колпаков В.К., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету. Зауваження:

1. На стор. 25 дисертації у рубриці «дістало подальшого розвитку» автором запропоновано шляхи подолання корупційних ризиків. Доцільно більш конкретизувати

рекомендації з урахуванням можливостей реалізації в рамках української системи освіти. Наприклад, які конкретні кроки можуть бути вжиті для впровадження спеціалізованих додатків для моніторингу.

2. Дисертантом запропоновано створення сприятливих умов для залучення студентів до демократичних ініціатив та формування активної громадянської позиції. Хотілося б почути, як саме дискусії та семінари можуть бути імplementовані в освітній процес на законодавчому рівні.

Легеца Є.О., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів, ННІ права та міжнародно-правових відносин. Зауваження:

1. У вступі в рубриці «Наукова новизна одержаних результатів» (с. 24-25 дисертації) наукові положення викладено в переважній більшості у вигляді анотації, наприклад «окреслено найпоширеніші корупційні ризики у вищій освіті у період воєнного стану та запропоновано шляхи подолання корупції у післявоєнний період відбудови»; «представлено методичку кількісного визначення якості освітньої послуги як ступеня реалізації освітнього потенціалу студента в закладі вищої освіти» тощо. Тому під час публічного захисту необхідно обґрунтування та розкриття зазначених положень.

2. З тексту дисертаційного дослідження не зрозуміло, як автор пропонує подолати проблему низького ефективного контролю за відносинами між керівництвом закладу вищої освіти, викладачами та студентами. Хотілося б під час публічного захисту, щоб аспірант навів конкретні пропозиції щодо шляхів подолання таких корупційних проявів у сфері вищої освіти. Крім того необхідно розкрити особливості поліпшення прозорості управління в сфері вищої освіти та відповідного доступу до інформації.

3. У тексті дисертації автор визначає важливість вироблення в студентів критичного мислення та навичків аналізу інформації, що допоможе їм розпізнати та уникнути популістських та маніпулятивних політичних дій у сфері корупції у вищій освіті, але не наводяться конкретні приклади такого вдосконалення в правозастосовчій діяльності закладів вищої освіти. Бажалося б побачити авторську думку з цього приводу.

4. Виникає питання щодо законодавчого врегулювання, пов'язаного з дотриманням принципів прозорості та боротьби з корупцією в сфері освіти. Автор наводить приклади щодо введення обов'язкової публікації звітів про фінансову діяльність закладів вищої освіти та залучення незалежних експертів до перевірки цих звітів. Проте не зрозуміло, по-перше, як саме таке регулювання можна ввести на законодавчому рівні, по-друге, які органи публічної адміністрації мають цим займатися, по-третє на якій підставі буде здійснення зазначена перевірка.

5. Автором проведено ґрунтовний аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією у вищій освіті та надано приклади з порталу ЕТІСО (<https://etico.iier.unesco.org/en>). Вважаю за доцільним навести приклади не тільки боротьби з корупцією зарубіжних країн як Великої Британії, Німеччини, Франції, Ізраїлю, Китаю тощо, а також зазначити, які були корупційні прояви за останні 10 років

у сфері вищої освіти в зазначених країнах (наприклад скандал в Італії через підробку дипломів, що призвело до втрати довіри до системи вищої освіти).

Патерило І.В., доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. Робота надає корисні рекомендації щодо боротьби з корупцією в освіті. Проте, важливо також розглянути додаткові стратегії залучення різних зацікавлених сторін, таких як урядові органи, освітні заклади та громадськість, для ефективнішої реалізації цих рекомендацій.

2. Дисертація демонструє оригінальний підхід до аналізу проблеми, але можна було б збагатити роботу, включивши порівняльний аналіз із схожими дослідженнями та розширити теоретичну базу, включивши додаткові дослідження та теорії, які аналізують корупцію в освіті в регіонах східної Європи, це б надало роботі більшу глибину дослідження.

3. Робота добре структурована, але виникло питання, як предмет наукової дискусії, щодо поглиблення підрозділу «2.3. Шляхи вдосконалення боротьби з корупцією у сфері вищої освіти в Україні» щодо включення в нього та розгляду в контексті розділу побудови антикризової моделі подолання корупції в Україні загалом та у сфері вищої освіти.

4. Дисертація включає детальний аналіз законодавства та політик, але для більшої переконливості аргументації можна розглянути можливість включення кількісних даних та статистики, що ілюструють масштаби та вплив корупції в освітній сфері, не тільки в юридичній освіті, а для якісного аналізу на прикладі 3-4 спеціальностей або університетів.

Лахова О.В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Зауваження:

1. У другому розділі дисертаційного дослідження в підрозділі 2.3. авторка презентує заходи щодо запобігання і протидії проявам корупції у сфері вищої освіти як напрям державної політики України. На наш погляд, у розробленій автором моделі логічно було більш розширено продемонструвати використані засоби діагностики проблем подолання корупції у вищій освіті. Широка емпірична база, що є сильною стороною наукової роботи, потребує більшого акценту.

2. Запровадження в Україні державних стандартів вищої освіти та визначення в них форм атестації потребують, безсумнівно, ретельного вивчення на предмет корупційних ризиків в даному аспекті. Вважаємо, що дисертантка мала б розкрити можливий корупційний вплив новацій щодо ЄДКІ на поставлену проблему в цілому.

3. Повномасштабне вторгнення, окупація частини територій нашої держави, збільшення ВПО та виїзд за кордон абітурієнтів та/або студентів обумовили внесення змін щодо процедур вступу до ЗВО – впровадження НМТ на заміну ЗНО, ЄВІ та ЄФВВ.

Цікавою вбачається позиція авторки щодо цих процесів та їх вплив на формування державної політики щодо боротьби з корупцією у сфері вищої освіти. Однак, зазначені зауваження не впливають на загальне гарне враження від дисертаційної роботи і не знижують її високої оцінки.

Результати відкритого голосування:

"За" - 5 членів ради,
"Проти" – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Олександрі Дриголь ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої (підпис)
вченої ради

МП

Євгенія КОБРУСЄВА